

Kasvun ja oppimisen toimialan palveluverkkoperiaatteet Principerna för servicenätet inom sektorn för fostran och lärande

Innehåll

1	Inledning.....	2
1.1	Servicenätet för sektorn för fostran och lärande	2
2	Resultatenhetsspecifika tjänster och mål.....	4
2.1	Grundläggande utbildningen	4
2.1.1	Utveckling av servicenätet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen.....	5
2.2	Småbarnspedagogiken.....	6
2.2.1	Former av privat småbarnspedagogik	7
2.2.2	Servicenätverket för den finskspråkiga småbarnspedagogiken	8
2.3	Svenska bildningstjänster.....	10
2.4	Utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster	12
2.4.1	Gymnasieutbildning.....	12
2.4.2	Ungdomstjänsterna.....	13

13.6.2024

1 Inledning

Sektorn för fostran och lärande består av resultatenheterna för finskspråkig grundläggande utbildning, finskspråkig utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster, finskspråkig småbarnspedagogik samt Svenska bildningstjänster och en stab som stöder resultatenheternas verksamhet. Servicenätet för sektorn för fostran och lärande är Esbo stads samt privata och andra samarbetsaktörers helhet för ordnande och genomförande av tjänster. Servicenätet omfattar närservice och regionala tjänster samt tjänster på stadsnivå. Sektorn för fostran och lärande och dess resultatenheter ansvarar för att ordna sina tjänster och planera sitt servicenät.

Principerna för servicenätet inom sektorn för fostran och lärande grundar sig på lagar och normer som styr verksamheten, andra förpliktande handlingar samt stadens allmänna mål. Dessa lagar är till exempel lagen om småbarnspedagogik (2018/540), lagen om grundläggande utbildning (1998/628), gymnasielagen (714/2018) och ungdomslagen (1285/2016). Som stadens strategi fungerar Berättelsen om Esbo och tillhörande tväradministrativa utvecklingsprogram samt målen för fullmäktigeperioden som uppdateras varje fullmäktigeperiod. KOTO-berättelsen, som härletts från Berättelsen om Esbo, styr också sektorns verksamhet. Principerna för servicenätet för fostran och lärande stöder uppnåendet av dessa strategiska mål.

I Esbo är målet att säkerställa en enhetlig stig för fostran och lärande för barnet. Onödiga övergångar minskas, serviceutbudet i stadens olika områden förenhetligas, förverkligandet av jämlika möjligheter för barn förbättras och ojämlikhetsutvecklingen dämpas. Stadens nätverk av lokaler för service granskas som en helhet.

Genom principerna för servicenätet inom sektorn för fostran och lärande främjas ordnandet av tjänster inom sektorn och utvecklingen av servicenätet på ett ändamålsenligt sätt. Principerna stöder och styr till exempel planeringen av markanvändningen och beredningen av investeringsprogrammet. För att ge en bakgrund till principerna beskriver dokumentet också de nuvarande sätten att ordna tjänster samt det nuvarande servicenätet med tillhörande utmaningar. Dokumentet tar inte ställning till enskilda områden eller verksamhetsställen. Planeringen av servicenätet på resultatenhetsnivå eller områdesnivå kan också stödjas av noggrannare planer och utredningar.

I dokumentet beskrivs först principerna för alla resultatenheter inom sektorn för fostran och lärande, varefter man separat behandlar resultatenheterna och deras närmare principer för utveckling av servicenätet.

1.1 Servicenätet för sektorn för fostran och lärande

Servicearrangemangen påverkas av kund- och servicebehoven, tjänsternas tillgänglighet, lagstiftningen, personalprogrammet, kostnadsmålen och sätten att producera tjänsterna. Stadsstrukturen, befolkningstätheten, det geografiska avståndet samt kundens ålder och livssituation är betydelsefulla med tanke på var servicen finns. Avståndet till när servicen kan vara kortare i ett tätbebyggt område än i ett glesbebyggt område, eller så kan skolvägen vara lite längre för äldre skolelever än för yngre elever.

13.6.2024

Esbo är en nätverksstad med fem stadscentra och två lokalcentra som växer med i genomsnitt 5 500 invånare per år. Befolkningstillväxten är inte jämn runt om i staden, utan koncentreras särskilt till vissa områden. Andelen personer med ett främmande språk som modersmål ökar särskilt snabbt. Befolkningsutvecklingen i Esbo och förändringarna i efterfrågan på tjänster påverkar servicearrangemangen. Utvecklingen av servicebehovet och behovet av nya lokaler påverkas förutom av den totala tillväxten även av hur snabbt byggandet sker, hurdant byggnadsbestånd som byggs i området och det befintliga servicenätet.

Planeringen av servicenätet inom sektorn för fostran och lärande grundar sig på prognoser och utvecklingsbilder som gäller befolkningen, den befintliga kapaciteten och lokalnätet samt på de kommande förändringar som man känner till i det. Målet med planeringen av servicenätet är att svara på ökningen av invånarantalet både i områden som blir tätare och i nya områden som byggs. Nya daghems- och skoltomter planläggs i huvudsak på helt nya områden eller områden med betydande kompletteringsbyggande. Servicebehovet för fostran och lärande kan till och med minska i vissa redan bebyggda områden i och med att nativiteten sjunker. I nya områden uppstår i allmänhet först ett behov av platser inom småbarnspedagogiken, därefter skolor, och behovet av ungdomslokaler kommer ofta sist. Skolor och daghem byggs oftast med fördröjning med tanke på servicebehovet, även om ibrukttagandet av nya verksamhetsställen borde schemaläggas enligt det kommande behovet.

I investeringsprogrammet i stadens budget presenteras kommande lokalprojekt för investeringsperioden. Planeringen av servicenätet görs dock på längre sikt över investeringsperioden, varvid man till exempel kan säkerställa tillräckliga planreserveringar för lokalprojekt som blir nödvändiga senare. I planläggningen av nya områden är det naturligt att beakta kommande daghems- och skolbehov redan som en del av den övriga planeringen av området.

En del av lokalerna är ur bruk på grund av reparationer, vilket påverkar servicenätets omfattning och tillgången till tjänster. I synnerhet oförutsedda behov av tillfälliga lokaler medför stora utmaningar för servicenätet, och bristen på tillfälliga lokaler är ett ständigt problem. Lösningarna för tillfälliga lokaler ska bindas till beredningen av projekten så att de planeras i god tid. De tillfälliga lösningarna har i allmänhet genomförts genom att sammanlänka projekt, varvid konsekvenserna i stor utsträckning sträcker sig till andra projekt om en länk i kedjan försvinner eller saknas helt.

Gemensamma principer för servicenätet inom sektorn för fostran och lärande:

- Planeringen av servicenätet grundar sig på en bedömning av det nuvarande och framtida servicebehovet.
- Planeringen av servicenätet görs långsiktigt och på längre sikt än investeringsprogrammet.
- Förändringarna i servicenätet granskas som en helhet som omfattar flera verksamhetsenheter och vid behov flera resultatenheter.
- Kontinuerlig bedömning av verksamhetsmiljön och servicenätet främjar en ändamålsenlig, säker och kostnadseffektiv verksamhet. Tjänster slås samman, enheter utvidgas och oändamålsenliga enheter slopas med eftertanke.
- När servicenätet utvecklas strävar man efter att genomföra gemensamma projekt. Placeringen av tjänster i samma lokaler främjar en enhetlig studieväg.

13.6.2024

- Ett heltäckande servicenät samt lokaler och tjänster som genomförs i rätt tid skapar välbefinnande och stöder en smidig vardag för invånarna i Esbo.
- Planeringen av servicenätet så att det också är lättillgängligt till fots, med cykel eller med kollektivtrafik främjar uppnåendet av målen för hållbar utveckling.
- Servicenätet och tjänsterna stöder integrationen och kundens valfrihet.
- Målet med utvecklingen av servicenätet är att stärka jämlikheten mellan Esboborna och öppenheten i beslutsfattandet.
- I planeringen av servicenätet samarbetar man med stadens övriga aktörer.
- Kommuninvånarna hörs i planeringen av servicenätet.
- I planreserveringarna beaktas dimensioneringen av planeringsanvisningarna för skolor och daghem.
- De tillfälliga lokalerna är ändamålsenliga och de planeras på förhand och med beaktande av den nuvarande utrymmeskapaciteten.
- I lösningarna för tillfälliga lokaler undviker man kortvariga lösningar och betydande engångskostnader som dessa orsakar.
- I en situation där tillfälliga lokaler behövs ordnas det stöd som barn eller unga behöver i tillräcklig utsträckning och i mån av möjlighet som närservice.

2 Resultatenhets specifika tjänster och mål

2.1 Grundläggande utbildningen

Den grundläggande utbildningen i Finland är allmänbildande utbildning som har både fostrings- och undervisningsuppgift. Målet med den grundläggande utbildningen är att stödja elevernas tillväxt som människor och samhällsmedlemmar samt att lära dem nödvändiga kunskaper och färdigheter. Den grundläggande utbildningen grundar sig på de riksomfattande grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen på normnivå och på den lokala läroplan som preciserats utifrån den. Kommunen som utbildningsanordnare är skyldig att ordna grundläggande utbildning för varje barn i grundskoleåldern. Den grundläggande utbildningen är avgiftsfri och ger alla samma behörighet för fortsatta studier.

Stadens skolnät är omfattande men har byggts upp under en längre tid. De äldsta skolorna är byggda för att genomföra 1921 års läropliktslag, en del var ursprungligen privata läroverk från 1950–1960-talen, resten tillhör grundskolesystemet som genomförts sedan 1977. Långvariga skolfastigheter ägs i regel av staden eller av bolag som ägs av staden. En del av skolorna verkar i olika hyreslokaler.

Den grundläggande utbildningen omfattar årskurserna 1–9. Årskurserna 1–6 i den grundläggande utbildningen är en närtjänst dit skolelever självständigt går till fots eller cyklar. I glesbebyggda områden och i situationer med tillfälliga lokaler åker elever också till skolorna med kollektivtrafik. Högstadiets årskurser 7–9 samt förberedande undervisning för invandrare kan ordnas som en regional tjänst längs goda trafikförbindelser.

Den grundläggande utbildningen ges i Esbo på finska och svenska. Servicenätet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen och utvecklingen av det behandlas i följande kapitel, och

13.6.2024

det svenskspråkiga servicenätet behandlas i kapitlet om svenskspråkiga bildningstjänster. Den finskspråkiga grundläggande utbildningens betonade undervisning, undervisning på engelska, tvåspråkiga undervisning (finska-engelska), språkbadsundervisning i svenska samt alternativpedagogisk undervisning är service på stadsnivå.

Med stöd av lagen om grundläggande utbildning har eleven rätt att utöver undervisning enligt läroplanen få handledning samt tillräckligt stöd för lärande och skolgång under hela den grundläggande utbildningen. Man strävar efter att ordna stödet för lärandet som närservice i enlighet med närskoleprincipen. Om stödet för lärandet kräver särskilda undervisningsarrangemang (t.ex. undervisning för personer med lindrig och svår utvecklingsstörning, autismspektrumundervisning, sjukhuskolundervisning), strävar man efter att ordna undervisningen som en regional eller stadsmässig tjänst.

2.1.1 Utveckling av servicenätet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen

I början av 2024 fanns det cirka 70 kommunala finskspråkiga grundskolor i Esbo med sammanlagt cirka 31 000 elever. Den finskspråkiga grundläggande utbildningen är indelad i sex elevområden. De finskspråkiga grundskolornas medelstorlek är 440 elever. Antalet barn i den grundläggande utbildningen har ökat med sammanlagt cirka 6 000 elever från 2013 till 2023, och elevantalet förutspås öka ytterligare i enlighet med flyttningsrörelsen. Under de närmaste åren ökar särskilt antalet högstadiееlever.

I och med det ökade elevantalet har servicenätet blivit otillräckligt på många områden. När nya områden planeras ska tillräckliga PY- och Y-tomtreserveringar göras på basis av det förutspådda invånarantalet. Med tanke på utvecklingen av skolnätet är det viktigt att enheterna är placerade så att eleverna kan hänvisas till sin närskola. Man strävar efter att undvika situationer där en elev måste hänvisas till följande skola i stället för sin närskola.

De regionala skillnaderna i ökningen av elevantalet är stora. Det finns skolor på områden där det knappt finns någon tillväxt eller där elevantalet till och med minskar. De befintliga skolbyggnaderna eller klassrummen kan också vara för små för att svara på den betydande ökningen av elevantalet. En del av skolorna verkar i lokaler som är funktionellt oändamålsenliga. Till exempel har fler lokaler för grundläggande utbildning tagits i bruk när skolan växer, vilket ofta leder till otillräckliga utrymmen för ämnesundervisning i förhållande till elevantalet.

I enlighet med programmet En ekonomiskt hållbar stad ska enhetsstorleken inom den grundläggande utbildningen utökas och servicenätet för den grundläggande utbildningen rationaliseras. Målet inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen är att alla nya lågstadier och enhetliga grundskolor (årskurserna 1–9) ska ha minst fyra parallellklasser. I synnerhet i de nya områdena grundas i första hand enhetliga grundskolor. För skolor som enbart är högstadier är målet sex till åtta parallellklasser. Man strävar efter att avstå från små enheter. Existerande enheter kan utvidgas i samband med en totalrenovering om det är möjligt på tomten och ändamålsenligt enligt invånarprognosen.

Elevantagningen på ett tillräckligt stort område jämnar ut eventuella regionala skillnader i servicebehovet. Till exempel i redan bebyggda områden kan elevantalet sjunka när befolkningen

13.6.2024

åldras, medan elevantalet ökar i områden där kompletteringsbyggande pågår. Verksamhetsfördelarna med större skolenheter är till exempel möjligheten att bilda undervisningsgrupper på ett mer flexibelt och ändamålsenligt sätt (tillvalsämnen, små grupper, språkundervisning, stöd för lärande, pedagogiska grunder). I större enheter har man bättre tillgång till stödtjänster. Dessutom har eleverna en bredare kamratbas. Särskilt med tanke på funktionaliteten i högstadierna är en tillräcklig enhetsstorlek viktig för att lärarnas undervisningsskyldighet och tillräcklig valfrihet för eleverna ska möjliggöras i skolorna.

I servicenätet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen finns två långvariga tillfälliga lokaler, läroanstaltsfastigheten på Rektorsvägen 11 samt hyreslokalen för gymnasie- och högstadiebruk på Vävarvägen 2. De nya skolorna i växande områden kan delvis vara underutnyttjade innan området är helt bebyggt. Det är förnuftigt att utnyttja denna extra kapacitet som tillfälliga lokaler.

Principer som styr planeringen av servicenätet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen:

- Lågstadieundervisningen genomförs som närservice.
- Högskoleundervisning och förberedande undervisning för invandrare är regionala tjänster.
- Stödet för lärande inom den grundläggande utbildningen genomförs i en närskola eller som en regional tjänst.
- Tjänster för krävande stöd för lärande genomförs som regionala tjänster eller tjänster på stadsnivå.
- Den grundläggande utbildningens betonade undervisning, undervisning på engelska, tvåspråkiga undervisning (finska-engelska), språkbadsundervisning i svenska samt alternativpedagogisk undervisning är service på stadsnivå.
- Nybyggnaderna inom den grundläggande utbildningen genomförs i första hand som enhetliga grundskolor.
- Nya lokalprojekt genomförs i första hand med fyra parallellklasser, projekt som endast omfattar högstadiet med sex till åtta parallellklasser.
- I samband med totalrenovering av befintliga skolor utreds en ökning av elevkapaciteten och man strävar efter att rationalisera funktionerna.
- Grundskolor med mindre än två parallellklasser slopas i mån av möjlighet eller utvidgas så att de blir ändamålsenliga till sin storlek.
- Gränserna för elevantagningsområden ändras vid behov så att de motsvarar förändringarna i stadsstrukturen, kapaciteten och elevantalet.
- De låg- och högstadieskolor som ligger nära varandra förvandlas i mån av möjlighet till enhetliga grundskolor.

2.2 Småbarnspedagogiken

Småbarnspedagogikens uppgift är att erbjuda och utveckla mångsidiga och högklassiga tjänster inom småbarnspedagogiken enligt behoven hos barn i småbarnspedagogikåldern (9 mån.–6 år) och deras familjer. Tjänsterna omfattar också förskoleundervisning, förberedande undervisning för 6-åringar, stöd för vård hemma och privat vård av barn samt öppen småbarnspedagogik. Enligt

13.6.2024

lagen om småbarnspedagogik är kommunen skyldig att ordna småbarnspedagogik, dvs. kommunen ska anvisa barnet en plats inom den tid som föreskrivs i lagen.

Småbarnspedagogiken har etablerats som en del av utbildningssystemet och den pedagogiska verksamheten har framhävts på grund av ändringarna i lagstiftningen som styr småbarnspedagogiken. Efterfrågan på småbarnspedagogik på daghem ökar ytterligare, och en höjning av deltagandegraden inom småbarnspedagogiken har ställts upp som både ett riksomfattande mål och ett mål för Esbo. Familjedagvården (vård hemma hos vårdaren samt gruppfamiljedagvård) minskar fortfarande i alla stora städer.

Servicevärdet för småbarnspedagogiken i Esbo har utformats under flera årtionden. I synnerhet i och med att rätten till dagvård utvidgades 1996 togs lokaler snabbt i bruk. Många av lokalerna har ursprungligen planerats för annan verksamhet och de uppfyller inte nödvändigtvis längre de krav som nuförtiden ställs på lokalerna för småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogik ordnas för närvarande förutom i lokaler som ägs av staden även i olika aktie- och hyreslokaler, vars avtal och ansvar varierar till och med beroende på lokal. Variationerna i fråga om praxis, ägare och avtal orsakar oklarheter och även osäkerhet i servicevärdet.

Småbarnspedagogiken genomförs i Esbo huvudsakligen på finska och svenska. En del av de kommunala daghemmen kan ha betoningar, till exempel språkbadsgrupper i svenska eller tvåspråkig småbarnspedagogik på engelska och finska. Privata daghem ordnar också alternativpedagogisk småbarnspedagogik. Det stöd som barnen behöver ordnas i samband med den vanliga småbarnspedagogiska verksamheten. Servicevärdet för den finskspråkiga småbarnspedagogiken och utvecklingen av det behandlas i kapitel 2.2.2. Den svenskspråkiga småbarnspedagogiken behandlas närmare i kapitlet Svenskspråkiga bildningstjänster.

2.2.1 Former av privat småbarnspedagogik

Servicesedelns för småbarnspedagogik har använts i Esbo sedan den 1 augusti 2021. Målet med ibruktageandet av servicesedelns har varit att förbättra tillgången till privat småbarnspedagogik och främja fler familjers möjligheter att välja privat småbarnspedagogik. Ibruktageandet av servicesedelns har höjt de privata daghemmens fyllnadsgrad och ökat serviceproducenternas intresse för placering i Esbo. Lagstiftningen om servicesedlar håller på att förnyas. Den nya lagen kan förtydliga produktionen av småbarnspedagogik med servicesedlar och ytterligare främja placeringen av nya serviceproducenter. Nya och nuvarande klienter inom småbarnspedagogiken söker sig till de nya privata servicesedeldaghemmen genom sitt eget intresse, serviceproducenternas marknadsföring och servicehandledningen inom småbarnspedagogiken. Valet görs dock i sista hand av familjerna, och de har alltid rätt att vägra ta emot servicesedlar.

I Esbo finns privata daghem, gruppfamiljedaghem och familjedagvårdare vars tjänster inom småbarnspedagogiken berättigar till privatvårdsstöd som söks hos FPA. Till privatvårdsstöd hör vårdpenning, inkomstrelaterat vårdtillägg och Esbotillägg. Daghem som fungerar med stöd för privat vård av barn fastställer sina klientavgifter själva och beslutar också om antagningen av barn.

Daghemmen som erbjuder köpta tjänster är privata daghem med vilka staden har ingått ett avtal om att producera tjänsten. En del av köptjänstdaghemmen är konkurrensutsatta och är verksamma

13.6.2024

i lokaler som ägs av staden. En del av de köpta tjänsterna är så kallade nettobudgeterade daghem för köpta tjänster som fungerar i sina egna lokaler och vars upphandlingsavtal inte grundar sig på konkurrensutsättning. I enlighet med stadsstyrelsens beslut (9.11.2020) har man tills vidare kunnat fortsätta verksamheten vid dessa daghem för att trygga ett tillräckligt och mångsidigt utbud av platser inom småbarnspedagogiken, även om ingen konkurrensutsättning har gjorts. Enligt stadsstyrelsens beslut uppmuntras dock nettobudgeterade daghem för köpta tjänster att organisera sin verksamhet så att de i framtiden kan övergå till att omfattas av antingen privatvårdsstödet eller servicesedeln. Antalet daghem av denna typ har minskat. Eftersom avtalen för de nettobudgeterade köptjänstdaghemmen dock inte motsvarar kraven i lagstiftningen ska de slopas, och verksamheten ska genomföras på andra sätt att ordna småbarnspedagogik.

2.2.2 Servicenätverket för den finskspråkiga småbarnspedagogiken

I början av 2024 finns det nästan 150 finskspråkiga kommunala och cirka 90 privata daghem samt cirka 30 kommunala gruppfamiljedaghem i Esbo. Dessa har sammanlagt cirka 16 500 barn. År 2022 använde 81 procent av barn i småbarnspedagogikålder (9 mån.–6 år) som talar finska och främmande språk småbarnspedagogiska tjänster. Av dem var 74 % på kommunala daghem, 2 % i kommunal familjedagvård, 10 % fick stöd för privat vård, 9 % i servicesedelenheter och 4 % på köptjänstdaghem. I klubbverksamheten deltog 1 % av barnen i småbarnspedagogikålder. Dessutom hade invånarparkerna år 2023 i genomsnitt 1 185 användare per dag.

Antalet barn i småbarnspedagogikålder uppskattas öka med nästan 5 900 barn fram till 2035. Ökningen skulle förutsätta ett betydande antal nya daghem. Servicenätet för småbarnspedagogiken är för närvarande inte tillräckligt med tanke på efterfrågan. Årligen placeras 300–500 barn med s.k. specialarrangemang i lokaler för småbarnspedagogik, till exempel genom att grunda grupper i en gymnastiksal eller genom att öka antalet personal inom fostran, undervisning och vård av barn i de nuvarande grupplokalerna. Situationen i servicenätet försvåras avsevärt av att en del av den befintliga lokalkapaciteten ständigt är ur bruk på grund av olika reparationer.

Målet med programmet En ekonomiskt hållbar stad är att öka storleken på enheterna inom småbarnspedagogiken och att avstå från oändamålsenliga lokaler. Inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken är nästan hälften lokaler där högst cirka 60 barn kan placeras. På dessa små verksamhetsställen och gruppfamiljedaghem deltar sammanlagt cirka 2 000 barn i småbarnspedagogiken. Avvecklingen av lokaler som är oändamålsenliga med tanke på verksamheten och ekonomin fortsätter med eftertanke.

Inom småbarnspedagogiken är det viktigt att tjänsterna är tillgängliga. Att öka enhetsstorlekarna innebär att servicenätet blir glesare. Nätet planeras dock så att det är heltäckande och enheterna är belägna på centrala och lättillgängliga platser så att småbarnspedagogiken fortsättningsvis bevaras som närservice.

Kommunala daghem med åtta eller fler grupper fungerar väl ur funktionellt och ekonomiskt perspektiv. För att trygga tillräcklig service ska nya planreserveringar i växande och nya områden i första hand dimensioneras för daghem med åtta eller tio grupper. I täta bostadsområden är avstånden till daghemmen fortfarande korta, även om daghemmen är stora. Med tanke på

13.6.2024

servicenätet kan det också vara förnuftigt att genomföra nya daghem med sex grupper, till exempel i redan bebyggda områden eller som ersättande projekt. Större daghem med tio grupper kan övervägas från fall till fall i områden med mycket stor efterfrågan. Planreserveringarna bör i första hand genomföras som Y-tomter, vilket ger flexibilitet i projektens genomförandesätt och tidtabell.

De lokaler som staden äger och som ursprungligen planerats för daghemsverksamheten är i huvudsak ändamålsenliga ur funktionellt och ekonomiskt perspektiv samt med tanke på läget, och de kan således bevaras i servicenätet. Dessa objekt är vanligtvis byggnader med cirka fyra eller fler grupper. I samband med totalrenoveringar eller när ersättande nybyggnader byggs lönar det sig dock att bedöma behoven och möjligheterna till utvidgning.

Cirka två procent av alla barn inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken får skiftesvård på kvällar, veckoslut och nätter. Det är inte ändamålsenligt att ordna dessa tjänster som närservice, utan deras placering ska planeras så att de är lättillgängliga med kollektivtrafikmedel med tanke på serviceområdet och hela Esbo.

Vid sidan av småbarnspedagogik på heltid och deltid erbjuds tjänster inom öppen småbarnspedagogik som omfattar invånarparker och klubbverksamhet. Tjänsterna är riktade särskilt till barn och föräldrar som är hemma, invånarparkernas verksamhet även till små skolelever. De privata tjänsterna inom småbarnspedagogiken kompletterar servicenätet för den finskspråkiga kommunala småbarnspedagogiken. Den privata småbarnspedagogikens andel var cirka 25 procent i början av 2023 när man räknar med småbarnspedagogik som ordnats på servicesedeldaghem, med stöd för privat vård och som köptjänst. Målet med programmet En ekonomiskt hållbar stad är att höja den privata serviceproduktionens andel till 35 procent.

Man samarbetar intensivt med privata serviceproducenter och strävar aktivt efter att öka den privata småbarnspedagogikens relativa andel. De privata tjänsterna är en del av utvecklingsplanen för servicenätet, och man strävar i synnerhet efter att få dem till områden med stor efterfrågan. Tomter överläts till privata aktörer genom ett offentligt ansökningsförfarande, vilket garanterar en jämlik behandling av aktörerna. Tomterna som överläts via ansökningsförfarandet väljs så att privata daghem som placeras på tomterna på ett ändamålsenligt sätt kompletterar det regionala servicenätet för småbarnspedagogiken.

Sektorn för fostran och lärande bidrar för sin del till att det i samband med planläggningen görs reserveringar för privata daghem även i samband med byggande av bostäder eller lokaler. För privata daghem har inga storleksmål ställts upp, men aktörerna eftersträvar ändå ekonomiskt lönsamma enhetsstorlekar. Därför bör planreserveringar avsedda för privata daghem möjliggöra daghem med minst fyra grupper. Sektorn för fostran och lärande anser det också vara bra om andra lokaler än de som ursprungligen planerats för småbarnspedagogiken byggs om för att användas inom den privata småbarnspedagogiken, förutsatt att lokalerna och friluftsanslagena uppfyller de nuvarande kraven.

Principer som styr planeringen av servicenätet för den finskspråkiga småbarnspedagogiken:

13.6.2024

- Servicenätet för småbarnspedagogiken grundar sig på ett omfattande nätverk av kommunala daghem. Servicenätet kompletteras av privata daghem och andra former av småbarnspedagogik.
- Man strävar efter att huvudsakligen tillhandahålla tjänsterna inom småbarnspedagogiken som närservice.
- Skiftesvård ordnas regionalt eller centraliserat.
- Stöd för barn ordnas i samband med den ordinarie verksamheten.
- Vid sidan av den lagstadgade småbarnspedagogiken erbjuds tjänster inom den öppna småbarnspedagogiken som omfattar invånarparker och klubbverksamhet. Tjänsterna inom den öppna småbarnspedagogiken ordnas regionalt.
- I de nya områdena planeras småbarnspedagogikens verksamhetsställen i första hand som daghem för åtta eller tio barngrupper.
- Enligt prövning från fall till fall kan man också planera nya daghem med sex grupper eller större daghem med tio grupper.
- I samband med nya lågstadie- och enhetsskolor byggs i regel också ett daghem.
- Av de nuvarande daghemmen ska enheter som är ändamålsenliga med tanke på verksamheten, ekonomin och läget bevaras.
- Lokaler för småbarnspedagogik som är små, oändamålsenliga eller i dåligt skick fortsätter slopas med eftertanke.
- Man strävar efter att öka den privata småbarnspedagogiken på ett ändamålsenligt sätt med tanke på servicenätet i synnerhet i områden med stor efterfrågan så att de kommunala och privata enheternas relativa andelar utvecklas på ett regionalt balanserat sätt.
- Småbarnspedagogik med alternativ pedagogik och på främmande språk ordnas i huvudsak som privat verksamhet. Planeringen av antalet platser och placeringen av den finsk- och engelskspråkiga småbarnspedagogiken som genomförs som stadens egen verksamhet görs i samarbete med den finskspråkiga grundläggande utbildningen.

2.3 Svenska bildningstjänster

Svenska bildningstjänster ordnar för sin del småbarnspedagogik, förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och utbildning inom det fria bildningsarbetet. Den ansvarar också för att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever på svenska och deltar i genomförandet av svenskspråkiga ungdoms- och kulturtjänster. Den gemensamma ledningen möjliggör en effektiv och flexibel sam användning av lokalerna inom resultat enheten samt med andra resultat enheter och tredje sektorn.

Det svenskspråkiga servicenätet inom sektorn för fostran och lärande skiljer sig från det finskspråkiga både till storlek och struktur. Kundkretsen är geografiskt splittrad och antalet användare av tjänsterna förblir relativt stabilt. Vid bedömningen av servicebehovet ska man beakta att den tvåspråkiga befolkningen ofta väljer svenskspråkig service. Servicenätet ska även i framtiden stödja Esbobornas tillgång till svenskspråkiga tjänster och stärka utvecklingen av den svenskspråkiga identiteten som en del av ett tvåspråkigt Esbo.

Det svenskspråkiga servicenätet har under årens lopp byggts upp så att det motsvarar det dåvarande behovet. Detta har lett till att en del av lokalerna är oändamålsenliga och ligger på fel

13.6.2024

plats i förhållande till servicebehovet. Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen har cirka 3 000 elever vid tio verksamhetsställen. Esbo bildar en svenskspråkig elevområdeshelhet. Under de senaste åren har det svenskspråkiga skolnätet förtydligats i och med nya lokaler som lämpar sig bättre för verksamheten.

Den svenskspråkiga gymnasieutbildningen har koncentrerats till ett gymnasium (Mattlidens gymnasium), som har både en allmän gymnasielinje och en IB-linje. I gymnasiet studerar nästan 750 studerande. Den svenskspråkiga ungdomslokalen ligger i Sökö, en koncentration av kulturtjänster i Vindängen i Hagalund, och Arbis fungerar i regel i skolornas lokaler.

I början av 2024 fanns det svenskspråkiga platser inom småbarnspedagogiken för cirka 1 500 barn i Esbo. Många enheter inom småbarnspedagogiken är små och verkar i trånga eller annars oändamålsenliga lokaler. Avvecklingen av lokaler som är oändamålsenliga med tanke på verksamheten och ekonomin fortsätter med eftertanke i och med nya lokalprojekt. Den privata småbarnspedagogikens andel är för närvarande cirka fyra procent. Andelen omfattar småbarnspedagogik som produceras som köpta tjänster och med servicesedel samt småbarnspedagogik som ordnas med stöd för privat vård. Aktörerna är små och det är knappast möjligt att öka andelen privat småbarnspedagogik, eftersom det inte finns några större privata svenskspråkiga daghemsaktörer.

Utvecklingen av det svenskspråkiga servicenätet fortsätter genom att tjänsterna i mån av möjlighet flyttas till samma byggnader eller genom att samprojekt genomförs med de finskspråkiga tjänsterna. Utvecklingsmöjligheterna undersöks till exempel i samband med totalreoveringar. Större helheter medför fler fördelar för verksamheten och minskar lokal- och verksamhetskostnaderna. Större utrymmen kan också användas mer flexibelt till exempel när servicebehovet förändras.

Principer som styr planeringen av servicenätet för Svenska bildningstjänster:

- Tjänsterna inom Svenska bildningstjänster ordnas som ett gemensamt organiserat, multiprofessionellt och nätverksbaserat samarbete, vilket också ger flexibilitet i användningen av lokalerna.
- Servicenätet ska även i framtiden stödja Esbobornas tillgång till svenskspråkiga tjänster och stärka utvecklingen av den svenskspråkiga identiteten som en del av ett tvåspråkigt Esbo.
- Avvecklingen av lokaler som är små, oändamålsenliga eller i dåligt skick fortsätter genom nya lokalprojekt.
- Svenskspråkiga tjänster kan vid behov placeras i samma byggnader som andra språkgrupper.
- Skiftesvården inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken ordnas centraliserat.

13.6.2024

2.4 Utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster

2.4.1 Gymnasieutbildning

Gymnasieutbildningen är allmänbildande utbildning. Enligt gymnasielagen är gymnasieutbildningens mål att stöda de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier, i arbetslivet, för fritidsintressen och en allsidig personlighetsutveckling. Studentexamen som avläggs i slutet av gymnasieutbildningen ger allmän högskolebehörighet.

Ansökan till gymnasieutbildning görs i den gemensamma ansökan till utbildning efter den grundläggande utbildningen. Det finns fri rätt att söka till utbildning efter grundskolan, så de sökande kan fritt söka över kommungränserna. Ungdomar i Esbo söker sig dock i regel till läroanstalter i Esbo. Under den finskspråkiga resultatenheten för utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster lyder för närvarande tio gymnasier avsedda för unga. I varje gymnasium i Esbo finns ett allmänt gymnasium. Dessutom har gymnasierna betoningar, gymnasielinjer och riksomfattande specialuppgifter. Vid antagningen av studerande till gymnasielinjerna och till studier som hänför sig till gymnasieutbildningens specialuppgift iaktas särskilda urvalskriterier.

Det är förnuftigt att genomföra gymnasieutbildningen som en tjänst på stadsnivå i stället för som regional service. Gymnasiernas betoningar, linjerna och specialgymnasierna fördelas planerligt mellan olika stadscentra. Det är ändamålsenligt att det finns enheter för gymnasieutbildning och tillräckligt med studieplatser i alla fem stadscentra som är lättillgängliga med goda trafikförbindelser. Inom staden skapas valmöjligheter för gymnasieelever enligt intresse och tendenser.

Under de senaste åren har cirka 66 procent av den åldersklass som går ut grundskolan reserverats nybörjarplatser i gymnasierna. Antalet nybörjarplatser i förhållande till antalet sökande är en central faktor i gymnasiernas lägsta medeltal för inträde. Om det finns många fler sökande än nybörjarplatser blir det svårare att komma in på gymnasiet. Enligt programmet En ekonomiskt hållbar stad genomförs den nödvändiga ökningen av antalet studerande inom gymnasieutbildningen under de närmaste åren genom att enhetsstorlekarna ökas. Målet är att elevantagningen i varje gymnasium ska vara minst 200 studerande per år.

Den nya läropliktslagen (1214/2020) trädde i kraft den 1 augusti 2021 och läroplikten utvidgades till att gälla även studier på andra stadiet eller andra motsvarande studier. I och med läropliktslagen har en ung person som avslutat den grundläggande utbildningen skyldighet att söka sig till utbildning efter den grundläggande utbildningen. Dessutom ålägger lagen kommunerna att säkerställa att varje ung persons läroplikt fullgörs efter den grundläggande utbildningen. I Esbo kan man efter grundskolan utöver gymnasieutbildningen även söka sig till studier till exempel vid en yrkesläroanstalt (Omnia) eller till Hux-utbildning som handleder för examensutbildning. Dessutom finns specialyrkesläroanstalten LIVE i Mäkkylä. Utvidgningen av läroplikten skapar ett behov av att säkerställa att det finns tillräckligt med utbildningsplatser på andra stadiet i Esbo.

Principer som styr planeringen av servicenätet för gymnasieutbildningen:

13.6.2024

- Gymnasieundervisningen är en tjänst på stadsnivå. Varje stadscentrum har minst ett finskspråkigt gymnasium.
- De finskspråkiga gymnasiernas enhetsstorlek utökas så att alla gymnasier har minst 200 nybörjarplatser.
- Gymnasienätet och nya lokaler som lämpar sig för gymnasieundervisning utvecklas i samarbete med fastighetsägare och samarbetspartner. Samarbetet främjar mångfalden i undervisningen.
- Gymnasierna placeras i närheten av västmetron och spårtrafikens stationer eller hållplatser eller vid andra goda kollektivtrafikförbindelser.
- De nya finskspråkiga gymnasierna avskiljs från högstadierna.
- Studentskrivningarna ordnas i gymnasiets lokaler.

2.4.2 Ungdomstjänsterna

Ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna hör till kommunens uppgifter, och kommunen ska skapa förutsättningar för ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten genom att ordna tjänster och lokaler för unga samt stödja medborgarverksamheten för unga. Syftet med ungdomsarbetets verksamhet är att möta unga i olika verksamhetsmiljöer samt att stärka de ungas delaktighet. Verksamheten genomförs i allt högre grad genom partnerskap med olika aktörer.

Ungdomstjänsterna stöder ungdomsföreningars, ungdomsorganisationers eller ungdomsgruppers verksamhet i Esbo med understöd, genom att erbjuda lokaler för uthyrning samt genom att låna ut lägerredskap.

Ungdomstjänsternas regionala verksamhet är närservice där man möter unga också i deras vardagsmiljöer. Man kan delta i verksamheten bland annat på ungdomslokaler, på olika evenemang och i webbmiljöer. Huvudmålgruppen är unga i åldern 12–17 år. Servicenätet för Esbo ungdomstjänster består av 19 ungdomslokaler. Dessutom förvaltar ungdomstjänsterna Navigatorhuset och dess verksamhetsställe på Servicetorget i Mattby. Ungdomstjänsterna har också två lägergårdar som förutom att betjäna den egna verksamheten även möjliggör lägerverksamhet som ordnas av organisationer. Det uppsökande ungdomsarbetet möter unga på olika håll i Esbo och behöver en bas för sin utrustning.

Ett behov av nya ungdomslokaler uppstår när invånarantalet ökar. För närvarande finns det ett behov av ett ungdomscenter som möjliggör olika slags verksamhet i synnerhet i Norra Esbo.

Principer som styr planeringen av ungdomstjänsternas servicenät:

- Ungdomstjänsternas verksamhet är närservice.
- Utgångspunkten är att man överväger möjligheten att bygga en ungdomslokal i anslutning till nya högstadieskolor.
- Ungdomslokalerna används också av kommuninvånarna särskilt för ungdomsverksamhet.
- Ungdomsarbetet utförs också på webben, som uppsökande arbete och till exempel i skolor.